

Markéta Bendová: Interpretace Mojžíšova života podle Řehoře z Nyssy v návaznosti na myšlení Filóna Alexandrijského

Disertační práce Markéty Bendové byla předložena na katedře filosofie UK-ETF v září 2018. Práce má všechny požadované náležitosti. Formální úprava v hlavních bodech odpovídá požadavkům, jež jsou na písemné kvalifikační práce kladeny. Práce má 176 stran a 904 poznámek pod čarou. Obsahuje český a anglický sumář a seznam použité literatury rozdělený na "prameny" a "sekundární literaturu".

Již dlouhý nadpis prozrazuje, že práce je *mnohovrstevnatá*. Postavu *Mojžíše*, jak ji známe ze *Starého zákona*, ztvárnil *Filón* v alegorickém spisu o ctnosti. Na něj navázal *Řehoř z Nyssy* v odlišně zaměřeném spisu o duchovním životu člověka. Do nadpisu se nevešel další myslitel *Órigenés*, který významně ovlivnil *Řehořův* způsob uvažování, ani řada dalších spisů, s nimiž autorka zasvěceně pracuje, zejména s *Řehořovými Homiliemi na Píseň písní*. Rozmotat klubko spletených vztahů mezi jmenovanými postavami a spisy muselo být dílem nemalé erudice a trpělivosti.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol věnovaných *Filónovi Alexandrijskému*, *Órigenovi* a *Řehořovi z Nyssy*. Krátké, ale pečlivé pojednání o *Órigenových* exegetických zásadách (str. 70–79) ukazuje, jakým způsobem mohl *Órigenés* ovlivnit *Řehořovu* recepci *filónských* motivů. Tato kapitola, skromně nazvaná "pouhé intermezzo" (158), přesahuje *mojžíšovský* kontext disertační práce a lze ji číst i jako samostatnou studii. Předchozí a následující kapitola mají podobnou strukturu: autorka (1) představuje ten či onen spis *De vita Moysis* a zasazuje ho do tvorby toho či onoho autora, (2) předkládá *Mojžíšův* obraz podle příslušného spisu, a (3) popisuje exegetické zásady příslušného autora. V dalších třech podkapitolách pak u obou autorů sleduje tři obdobně formulovaná specifická témata. Zde se chronologický postup práce nenápadně, ale oprávněně převrací a autorčíným myšlenkovým východiskem se stává mladší spis *Řehořův*; ptáme se tedy, zda a kde se *Řehoř* mohl u *Filóna* inspirovat při formulaci svých názorů (4) na lidskou dokonalost, (5) na poznávání nepoznatelného Boha, a (6) na otázku, kdo a jak se může stát prostředníkem mezi Bohem a lidmi (což je v *Řehořově* případě spojeno s nenápadnou, ale nezbytnou christologickou aplikací [162]).

Alegorická metoda exegeze bývá kritizována za svou schématicnost, odtrženost od života. Jak snadno se *Mojžíš* či jiná známá postava stane věšákem pro strnulé obrazy ctnosti! Autorka ve svém odborně odpovědném, a přitom čtivém spisu ukázala, že to není případ *Filónova* ani *Řehořova* stejnojmenného díla. Ne náhodou se *Filónův* popis rozvoje duše a její nenasytné touhy po dobru (45–48), i *Řehořův* důraz na neustálou změnu jakožto existenciální rys každé bytosti (94–95), opírají o žánr biografie, konkrétně pak o biografii *Mojžíšovu*. Veškerá teorie začíná historií (86), veškerá exegeze začíná u konkrétního člověka a jeho životního příběhu.

Předložená práce vynikajícím způsobem splňuje požadavky kladené na disertační práci. Proto navrhuji, aby byl *Markétě Bendové* udělen titul "*philosophiae doctor*" (PhD.) ve studijním programu "P61010 Filosofie" ve studijním oboru "Filosofie".

Praha, 5.11.2018

Mgr. Jan A. Dus, Th.D.